

คำนำ

ปัจจุบันนานาประเทศมุ่งส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมใหม่ ให้การคุ้มครองการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และพัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญา ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ในปัจจุบัน กรมทรัพย์สินทางปัญญาเล็งเห็นว่าองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิม มักถูกนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงอยู่เสมอ และไทยเป็นประเทศที่มีแหล่งความรู้ดั้งเดิมอยู่มาก อาทิ ความรู้ดั้งเดิมเกี่ยวกับสมุนไพรที่ใช้รักษาโรค การนวดเพื่อบำบัดความเจ็บป่วย ซึ่งมีใช้ในชีวิตประจำวันในบางชุมชน ตลอดจนพันธุ์พืชดั้งเดิมที่พบในไทยและสามารถนำไปพัฒนาเกิดพันธุ์ใหม่ พืชผักสมุนไพรเป็นมรดกอันล้ำค่าทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของไทย รัฐบาลจึงมีนโยบายคุ้มครองภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทย โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญา ได้กำหนดให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย คือ องค์ความรู้ของกลุ่มบุคคลท้องถิ่น รวมถึงงานศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีอยู่ในประเทศไทย และให้นิยาม คำว่า วิถีไทย หมายถึง แนวทางการดำเนินชีวิตของคนไทยตั้งแต่เกิดจนตาย วิถีไทยจึงเป็นแหล่งรวมความรู้เรื่องสังคม วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ภูมิปัญญาของคนไทย การประเพณีปฏิบัติ การศึกษาอบรม และการสืบทอดวัฒนธรรมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

ความรู้เกี่ยวกับการใช้พืชผักสมุนไพรในการดำเนินชีวิตตามวิถีไทย ยังกระจัดกระจายและอยู่ในวงจำกัด ผู้วิจัยจึงศึกษารวบรวมภูมิปัญญาสมุนไพรไทย เพื่อประโยชน์ในการสืบค้นสำหรับผู้สนใจ และต้องการใช้ประโยชน์จากสมุนไพร การวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.ปริญญาฤกษ์สูขฤทัย รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัย สถาบันการแพทย์แผนไทย นางสาวนีย์ กุลสมบุรณ์ ผู้อำนวยการกองแพทย์พื้นบ้าน คุณศิริรัตน์ สุวรรณเนตร ที่กรุณาเป็นผู้ช่วยในการหาข้อมูลและเอกสาร และขอบคุณกลุ่มผู้มีความรู้ด้านสมุนไพรและประชาชนทั่วไปทุกท่านที่ให้ข้อมูลในการอภิปรายกลุ่ม ตลอดจนทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้งานวิจัยฉบับนี้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจ หากมีข้อบกพร่องประการใด คณะผู้วิจัยขออภัยรับการปรับปรุงแก้ไขให้รายงานวิจัยนี้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

คณะผู้วิจัย

ธันวาคม 2554